

Saksframlegg

Forvaltningsplan for Nordsjøen og Skagerrak

Utv.saknr	Utvalg	Møtedato
34/13	Formannskapet	06.03.2013
31/13	Kommunestyret	21.03.2013

Rådmannens forslag til vedtak:

- 1. Skagerak er sårbar, og alle landene rundt Nordsjøen og Skagerak må samarbeide for å styrke kunnskapen om situasjonen i havet. Den økende interessen for verdsetting av økosystemtjenesten både nasjonalt og internasjonalt, og mangelen på tidligere studier i Norge tilsier at det må gjøres flere studier for å forbedre fremtidig beslutningsgrunnlag.**
- 2. Den samlede belastningen på Nordsjøen og Skagerak er for høy og økning av mengden miljøgifter i kyststrømmen er bekymringsfull. Forvaltningsplanen må legge til rette for videreutvikling av det internasjonale samarbeidet for å redusere utslipp av næringssalter, miljøgifter og mengden radioaktive stoffer som tilføres Nordsjøen og Skagerak.**
- 3. Maritim verdiskaping er viktig for Kristiansandsregionen. Disse næringene bidrar til en betydelig verdiskaping for Norge. Søgne kommune anbefaler at det ikke settes en spesifikk grense i forvaltningsplanen for hvor leteaktivitet i Nordsjøen og Skagerak kan skje, men at slike beslutninger tas på det aktuelle tidspunkt basert på best tilgjengelig kunnskap.**
- 4. Utfordringene i Skagerak må løses gjennom internasjonalt samarbeid. Internasjonalt samarbeid om forskning og beredskap må gis prioritet i framtidig arbeid.**

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak.

Repr. Andresen (H) fremmet følgende forslag til endring til punkt 3:

Maritim verdiskaping er viktig for Sørlandet. Disse næringene bidrar til en betydelig verdiskaping for Norge. Søgne kommune anbefaler at det ikke settes en spesifikk grense i forvaltningsplanen for hvor leteaktivitet i Nordsjøen og Skagerak kan skje, men at slike beslutninger tas på det aktuelle tidspunkt basert på best tilgjengelig kunnskap.

Punktvis votering:

Votering over punkt 1: Enstemmig vedtatt i samsvar med rådmannens forslag.

Votering over punkt 2: Enstemmig vedtatt i samsvar med rådmannens forslag.

Votering over punkt 3: Repr. Andresens (H) forslag: 6 representanter stemte for 1 representant (V) stemte mot.

Det ble ikke stemt over rådmannens forslag.

Votering over punkt 4: Enstemmig vedtatt i samsvar med rådmannens forslag.

Formannskapet innstiller således til kommunestyret:

Innstilling:

5. **Skagerak er sårbar, og alle landene rundt Nordsjøen og Skagerak må samarbeide for å styrke kunnskapen om situasjonen i havet. Den økende interessen for verdsetting av økosystemtjenesten både nasjonalt og internasjonalt, og mangelen på tidligere studier i Norge tilsier at det må gjøres flere studier for å forbedre fremtidig beslutningsgrunnlag.**
6. **Den samlede belastningen på Nordsjøen og Skagerak er for høy og økning av mengden miljøgifter i kyststrømmen er bekymringsfull. Forvaltningsplanen må legge til rette for videreutvikling av det internasjonale samarbeidet for å redusere utslipp av næringssalter, miljøgifter og mengden radioaktive stoffer som tilføres Nordsjøen og Skagerak.**
7. **Maritim verdiskaping er viktig for Sørlandet. Disse næringene bidrar til en betydelig verdiskaping for Norge. Søgne kommune anbefaler at det ikke settes en spesifikk grense i forvaltningsplanen for hvor leteaktivitet i Nordsjøen og Skagerak kan skje, men at slike beslutninger tas på det aktuelle tidspunkt basert på best tilgjengelig kunnskap.**
8. **Utfordringene i Skagerak må løses gjennom internasjonalt samarbeid. Internasjonalt samarbeid om forskning og beredskap må gis prioritet i framtidig arbeid.**

Bakgrunn for saken:

Regjeringen tar sikte på at en forvaltningsplan for Nordsjøen og Skagerrak skal legges frem i en melding til Stortinget innen 2013.

I likhet med de fleste kommunene langs den berørte kyststrekningen gav ikke Søgne kommune innspill til forvaltningsplanen i innspillsrunden. I ettertid er det ytret ønske om at kommunene skal uttale seg og den foreliggende saken gjennomgår viktige tema som kan være grunnlag for et skriftlig innspill fra Søgne kommune.

Nordsjøen og Skagerrak er omgitt av tett befolkede og høyt industrialiserte land og er i stor grad påvirket av menneskelig aktivitet. Havområdet er et av de mest trafikkerte i verden med skip samtidig som det foregår fiskeri og utvinning av olje og gass i stor målestokk.

Forvaltningsplanen for Nordsjøen – Skagerrak dekker geografisk områdene utenfor grunnlinjen i norsk økonomisk sone sør for Stad 62°N, inkludert norsk del av Skagerrak, samt tema knyttet til områder innenfor grunnlinja og utenfor norsk økonomisk sone der dette er relevant for å beskrive forhold i forvaltningsplanområdet.

Den interdepartementale styringsgruppen for helhetlig forvaltning av norske havområder koordinerer arbeidet med utarbeidelse og oppfølging av forvaltningsplanene for norske havområder under ledelse av Miljøverndepartementet. Styringsgruppen består for øvrig av: Arbeidsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet og Utenriksdepartementet.

Styringsgruppen for helhetlig forvaltning av norske havområder opprettet i 2008 en faggruppe som har utarbeidet det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen for Nordsjøen – Skagerrak. Faggruppen ledes av Klima- og forurensningsdirektoratet. De øvrige medlemmene i faggruppen er Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Kystverket, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for luftforskning, Norsk institutt for vannforskning, Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet, Sjøfartsdirektoratet og Statens strålevern. Arbeidet har pågått i perioden 2010-2012. Utredningene skal gjelde perioden fram til 2030.

Nordsjøen – Skagerrak er et havområde som er delt mellom en rekke land. Det er derfor viktig at arbeidet med forvaltningsplanen for norsk del av havområdet sees i sammenheng med internasjonalt arbeid med Nordsjøen innenfor OSPAR-konvensjonen, EUs havstrategidirektiv og Det internasjonale råd for havforskning (ICES).

1.1. Faglige utredninger

Dokumentasjonen er svært omfattende. Dokumentasjonen finnes tilgjengelig på klima- og forurensningsdirektoratets sine hjemmesider. <http://www.klif.no/Tema/Vann-og-hav/Nordsjoen/--MENY/Forvaltningsplan-for-Nordsjoen/-MENY/Publikasjoner/>

Det er utarbeidet seks sammenstillingsrapporter innenfor ulike tema:

- Sårbarhet for særlig verdifulle områder (146 sider)
- Indikatorer for overvåking (200 sider)
- Samlet påvirkning og konsekvenser (190 sider)
- Interessekonflikter og samordningsbehov (98 sider)
- Prioriterte kunnskapsbehov (100 sider)
- Verdiskaping og samfunnsmessige forhold (136 sider)

Andre hovedgrupper av dokumenter er: Program for utredning av konsekvenser, fremtidsbilder for sektorene, sektorvise utredninger, beskrivelse av næringsaktivitet, beskrivelse av miljø og ressurser. I tillegg er det utarbeidet en lang rekke bakgrunnsrapporter.

1.2. Saksgang

Det samlede faglige grunnlag for forvaltningsplanen ble overlevert til departementene 11. mai 2012. Åpen innspillskonferanse om det faglige grunnlaget ble gjennomført i Haugesund 22. mai 2012. Deltakerlisten som finnes på miljøverndepartementets hjemmeside, viser at Stavanger kommune v/næringsseksjonen var eneste kommune som deltok på konferansen.

I brev av 5. juni 2012 minnet miljøverndepartementet om anledningen til å gi innspill til det faglige grunnlaget til forvaltningsplanen. Brevet ble sendt bredt ut. Blant adressatene var alle kommuner på strekningen, fylkeskommunene, fylkesmennene og fylkespartier i alle berørte fylker. Frist for innspill var satt til 15. september 2012.

I innspillsrunden er det kommet skriftlige innspill til arbeidet fra: Bamble kommune, Direktoratet for naturforvaltning, Fiskebåtredernes Forbund, Fiskeridirektoratet, Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), Fredrikstad kommune, Friluftsrådernes Landsforbund, Vestlandsrådet, Havforskningsinstituttet, Klima- og forurensningsdirektoratet, Natur og Ungdom og Naturvernforbundet, Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag, Norges Rederiforbund, Norsk Losforbund, Norsk Sjømannsforbund, Oljeindustriens Landsforening, Oslo Senterparti, Statens strålevern og WWF.

Arbeidet med planen er nå i en slutfase, men det er grunn til å anta at vårt innspill vil bli vurdert.

2. Saksutredning:

Administrasjonen har verken kapasitet eller tilstrekkelig kompetanse til å kunne gå i detalj i sin vurdering av alle disse rapportene, men har valgt å se på det som er mest vesentlig for Kristiansandsregionens utfordringer og muligheter knyttet til miljø og fremtidig verdiskaping.

2.1. Maritim verdiskaping

Rapporten «Verdiskaping og samfunnsmessige forhold» stadfester at kystkommunene som grenser til Nordsjøen og Skagerrak dekker om lag 15 prosent av Fastlands-Norges areal. Ved utgangen av 2010 var snaut 40 prosent av Norges befolkning bosatt i kystkommunene som grenser til Nordsjøen og Skagerrak, og bosettingen i området er økende. Området har de seneste årene hatt sterk befolkningsvekst, hovedsakelig på grunn av innvandring. Befolkningsveksten forventes å fortsette. I underkant av halvparten av befolkningen i

kystkommunene som grenser til Nordsjøen og Skagerrak, bor nærmere enn 500 meter fra kysten.

Rogaland er det fylket hvor veksten forventes å bli sterkest i årene som kommer, men også i Søgne veksten sterk og er bl.a. drevet av en sterk vekst i oljeservicenæringene i regionen. Omsetningen i Node-klyngen er nå NOK 40 mrd per år og ordreservan nærmer seg NOK 100 mrd.

Næringene som befinner seg eller planlegges i eller i tilknytning til forvaltningsplanområdet, er petroleum, fiske og fangst, skipsfart, fornybar energiproduksjon til havs, turisme, reiseliv og rekreasjon, og akvakultur. Disse næringene bidrar til en betydelig verdiskaping for Norge. Petroleumsvirksomheten er den klart største næringen i forvaltningsplanområdet.

Beregninger viser at aktivitet i Nordsjøen og Skagerrak og i de tilgrensende fylkene står for om lag 75 prosent av den totale verdiskapingen fra såkalte havrelaterte næringer i Norge, og at andelen havrelatert virksomhet i området har hatt en noe økende tendens i perioden 1997–2007. Det er petroleumsvirksomheten og tilknyttet aktivitet som står for det meste av den havrelaterte verdiskapingen i området. Over 90 prosent av den beregnede verdiskapingen fra de havrelaterte næringene i Nordsjøen og Skagerrak og de tilgrensende fylkene, stammer herfra.

I Kristiansregionen har de maritime næringene historisk sett vært avgjørende for regionens utvikling. Skal samfunnsmessige vurderinger få mer oppmerksomhet ved framtidige oppdateringer av forvaltningsplanen, må kunnskapsgrunnlaget styrkes. Rådmannen er enig med faggruppen i at det må arbeides med sammenlignbarhet av statistikk for verdiskaping, sysselsetting, ringvirkninger og framskrivninger for de ulike sektorene som har sin aktivitet i og i tilknytning til forvaltningsplanområdet.

2.2. Økosystemtjenester

I tillegg til verdiskapingen fra næringene som har sin aktivitet i og i tilknytning til Nordsjøen og Skagerrak, forsyner havområdene oss med en rekke miljøgoder og -tjenester. Rapporten «Verdiskaping og samfunnsmessige forhold» omtaler disse som økosystemtjenester. Vår velferd og livskvalitet er avhengig av slike tjenester. De består av mange synlige og godt kjente økosystemtjenester som fisk og skalldyr, rekreasjon og turisme, men også av mindre kjente tjenester som for eksempel sørger for nedbryting av skadelige organismer, opprettholdelse av stabiliteten i økosystemet og klimaregulering. Flestparten av disse økosystemtjenestene er fellesgoder (kollektive goder). De omsettes ikke i markeder og har dermed ingen markedspris. Dette betyr at kostnadene ved å ødelegge slike tjenester ikke kommer fram i vanlige regnskap, i hvert fall ikke på kort sikt. Det er en rekke avveininger knyttet til for eksempel økt skipstrafikk, oljeutvinning og ulike tiltak for forbedring av miljøtilstanden, der en bedre forståelse av verdien av marine økosystemtjenester vil kunne være nyttig.

2.3. Internasjonalt samarbeid

Nordsjøen og Skagerrak er internasjonale havområder med omfattende felles ressurser innen områder som petroleum, fiske og fangst, skipsfart, fornybar energiproduksjon til havs, turisme, reiseliv og rekreasjon og akvakultur.

Våre nærmeste havområder er kun en del av større havområder der mestparten av aktiviteten foregår på utsiden. Aktiviteten i internasjonalt farvann vil likevel påvirke miljøsituasjonen i norske havområder. Arbeidet må derfor sees i sammenheng med internasjonalt arbeid innenfor OSPAR-konvensjonen, EUs havstrategidirektiv og Det internasjonale råd for havforskning (ICES), for å nevne tre viktige referansepunkter.

Miljøtilstanden i havene er et felles ansvar og flere av EUs medlemsland uttrykker bekymring¹ for miljøtilstanden. Selv om mulighetene for å iverksette tiltak nasjonalt er flere enn i et internasjonalt samarbeid, må utfordringene følges opp i internasjonale samarbeidsfora.

Norge har ingen formelle forpliktelser i forhold til Havstrategidirektivet, men må vurdere å bidra med data fra våre områder, på linje med EU landene.

Formålet med Oslo-Paris-konvensjonen (OSPAR) er å beskytte det marine miljøet mot forurensning. Norge sammen med 14 andre land har forpliktet seg til samarbeide for det marine miljøet i Nord Øst Atlanteren. Særlig har arbeidet med en strategi for biologisk mangfold og økosystemer betydning for arbeidet med forvaltningsplanen. Arbeidet med strategien og de ulike prioriteringer og arbeidsplaner vil være konsistent med Havstrategidirektivet.

Arbeidet i det internasjonale havforskningsrådet – International Council for the Exploration of the Sea (ICES) omfatter forskere og forskernettverk fra åtte nordeuropeiske kyststater.

ICES gir forskningsbaserte råd om de marine økosystemer til myndigheter og internasjonale samarbeidsorganisasjoner som har fått roller eller oppgaver knyttet til Nord Atlanteren og tilstøtende havområder ICES forvalter noen av verdens mest omfattende databaser omkring marine fiskeressurser, oceanografi og det marine miljø og Data senteret er del av et globalt nettverk.

I forhold til skipstrafikk er det også internasjonalt samarbeid knyttet til oljevernberedskap Det er stor trafikk i Nordsjøen og Skagerrak, med alle typer skip og last. 27 % av trafikken foregår innenfor norsk økonomisk sone (NØS). I Nordsjøen og Skagerrak er det etablert et omfattende internasjonalt regelverk for utslipp og miljøpåvirkning fra skip. Det er helt avgjørende å sikre trygg ferdsel i norske farvann og havområder og forhindre eller begrense miljøskade som følger av akutt forurensning i våre farvann. Av dette følger også en sammenhengende slepebåtberedskap langs kysten.

Rådmannen forventer også et tettere samarbeid med relevante nasjonale myndigheter i forhold til kommunenes evne til å bistå under statlige aksjoner. Dette bør sikres gjennom at kommunene har tilgang til utstyrsdepoter for å kunne aksjonere raskt i forbindelse med store hendelser. Samarbeid internasjonalt gjennom avtaler om gjensidig varslings, bistand og miljøovervåking, vil øke felles beredskap.

2.4. Kunnskapsbehov – samlet påvirkning

Nordsjøen og Skagerak er i utpreget grad preget av menneskelig aktivitet som blant annet petroleumsaktivitet, fiskeri og skipstrafikk, inkludert turisme. Det er en rekke miljøutfordringer i Nordsjøen og Skagerrak knyttet til både forurensning og naturmangfold. Framover vil påvirkningen fra klimaendring og havforsuring gi store utfordringer. For at Norge skal forvalte sine havområder på en bærekraftig måte er det viktig å følge med på havets miljøtilstand.

Fagrapporten «Prioriterte kunnskapsbehov» konkluderer med at selv om Nordsjøen–Skagerrak er det best og mest undersøkte havområdet i verden, er det fortsatt store kunnskapsbehov. Den største utfordringen for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av Nordsjøen og Skagerrak er kunnskapsmangel. Arbeidsgruppen anbefaler at det arbeides parallelt innen forskning, overvåking og kartlegging innen flere tema for å opparbeide seg kunnskap som kan legges til grunn for økosystembasert forvaltning.

De fleste aktivitetene i og i tilknytning til Nordsjøen og Skagerrak påvirker miljøet på en eller annen måte. En rekke tiltak er iverksatt for å redusere påvirkningen og belastningen på miljøet. Til tross for dette, knytter det seg bekymring til den samlede belastningen på havområdet. I framtiden vil også nye påvirkninger komme til, som vi ikke fullt ut kjenner konsekvensene av.

En stor langsiktig trussel mot økosystemene i Nordsjøen og Skagerrak, er klimaendring og havforsuring som følge av globale CO₂-utslipp. Begge disse effektene kan føre til omfattende endringer i de marine økosystemene, og forsterke effekten av andre påvirkninger.

Med den økende interessen for verdsetting av økosystemtjenester både nasjonalt og internasjonalt, og mangelen på tidligere studier i Norge, er det gode grunner til å anbefale om en eller flere slike studier kunne gjennomføres for å forbedre framtidig beslutningsgrunnlag.

Sørlandskysten med skjærgården er et godt eksempel på slike fellesgoder og rådmannen er enig med faggruppen i at kunnskapen innen dette området styrkes.

Skagerakkysten er utsatt. På grunn av nærheten til Europa og havstrømmer ligger Skagerakkysten nedstrøms og blir utsatt for den samlede belastningen av all menneskelig aktivitet i en stor del av Nord-Europa. Det er bekymringsfullt at de høyeste miljøgiftsnivåene måles kystnært i Skagerak og i Norskerenna. Rådmannen støtter faggruppens prioritering av kunnskapsinnhenting og understreker viktigheten av at dette gjøres i nært samarbeid med alle landene rundt Nordsjøen og Skagerak.

2.5. Interessekonflikter og samordningsbehov

Rapporten «Sårbarhet for særlig verdifulle områder» identifiserer særlig verdifulle områder (SVO-er) og analyserer sårbarheten i disse områdene. Skagerak er et svært begrenset havområde, og når Listastrendene, Siragrunnen, Transekt Skagerak, Ytre Oslofjord og Skagerak alle regnes som særlig verdifulle områder vil i praksis hele Skagerak måtte behandles som et spesielt sårbart område. I Skagerak er den samlede miljøpåvirkningen høy og det er derfor viktig å følge godt med på utviklingen.

Akutt forurensing det være seg utslipp av olje, utslipp fra land, langtransportert forurensing eller atomuhell vil potensielt ha store skadevirkninger. Tid på året, strømningsforhold etc. kan være avgjørende for størrelsesorden på skadene ved en akutt forurensningssituasjon.

2.6. Forholdet til oljeleting i Skagerak

Pågående, planlagt og framtidig næringsvirksomhet i forvaltningsplanområdet må ta hensyn til de miljøutfordringer som er identifisert, og den samlede belastningen på havområdet. Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) mener i sin høringsuttalelse til det faglige grunnlaget at det er nødvendig at alle sektorer gjennomfører tiltak for å redusere påvirkningen. I de særlig verdifulle og sårbare områdene (SVOene) bør det tas særlige hensyn.

I Skagerrak er kun et begrenset område delvis åpnet for petroleumsvirksomhet (blokk 12 og 13). Det faglige grunnlaget som nå foreligger inneholder ingen vurderinger av mulig miljøpåvirkning av framtidig petroleumsvirksomhet i verken den åpne eller den uåpne delen av Skagerrak. Klif understreker at det faglige grunnlaget på ingen måte er egnet for en ny vurdering av åpning av nye områder i Skagerrak. De påpeker også at det ikke er grunnlag i rapportene for å sette spesifikke miljøvilkår i den åpne delen av Skagerrak. Dette området har vært åpnet for begrenset leteaktivitet siden 1994, men det er ikke gjennomført leteboringer. Klif antar derfor at disse blokkene ikke er spesielt interessante og at stengning kan vurderes.

Gjennom innspillsrunden ser rådmannen at vurderingene av hvor nært land oljeleting i Skagerak kan foregå, spriker: Klif anbefaler at det ikke igangsettes aktivitet i de kystnære

områdene som er utpekt som særlig verdifulle og sårbare for oljeforurensning eller i kystsonen. (25 km fra grunnlinja.) Det etableres videre en 25 km bred «buffersone hvor overlapp mellom beregnet oljedrift og verdifulle/sårbare naturressurser utløser boretidsbegrensinger.

Direktoratet for naturforvaltning framholder at det er behov for et overordnet rammeverk for petroleum som blant annet ivaretar beskyttelse av sjøfugl. DN anbefaler at det avsettes en sone på 50 km fra grunnlinjen og ut, hvor det ikke skal iverksettes ny petroleumsvirksomhet. OLF Oljeindustriens landsforening håper at forvaltningsplanen vil videreføre og forsterke den gode sameksistensen som har pågått i 40 år, mellom olje- og gassaktiviteter, fiskerier, skipstrafikk og annen næringsvirksomhet. OLF, som representant for leteselskapene på norsk sokkel, fremhever viktigheten av at forvaltningsplanen tar hensyn til fremtidig ny kunnskap, som over tid kan endre vurderinger av prospektivitet i ulike leteområder. Ingen områder på norsk sokkel, inkludert Skagerak, bør derfor avskrives som uinteressante leteområder.

Fiskeridirektoratet framholder at det pr. i dag ikke er åpnet opp for petroleumsvirksomhet i Skagerak og påpeker at så langt de kjenner saken har petroleumsnæringen hittil ikke vist stor interesse for åpning av Skagerak, men hvorvidt dette vil endre seg i fremtiden er vanskelig å si pr. i dag. Skagerak er et område hvor fiskebestandene er i nokså dårlig forfatning og etter en totalvurdering tilrår Fiskeridirektoratet at Skagerak forblir stengt for petroleumsvirksomheten, og at dette fremgår av forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerak.

Rådmannen registrerer at mulig oljeleting i Skagerak ikke har vært et sentralt tema i arbeidet med forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerak. Når det gjelder forurensning fra olje, ser det ut som utslipp fra skip ved skipsforlis er vurdert som en langt mer reell risiko. Det er en rivende utvikling i teknologien for leting og utvinning av olje, og denne kunnskapen må tas i betraktning når ev leteaktivitet skal avgjøres.

Rådmannen kan ikke se at det foreliggende faglige materialet gir grunnlag for å fastlegge en spesifikk grense for hvor leteaktivitet i Skagerak kan skje. Det anbefales derfor at det ikke settes slike grenser i den nye forvaltningsplanen for Nordsjøen og Skagerak, men at slike beslutninger tas på det aktuelle tidspunkt basert på best tilgjengelig kunnskap.

¹ Som en del av arbeidet med EUs Havstrategidirektiv, skal medlemsstatene utarbeide såkalte "Initial Assessments" (IA). Det er her meldt om utilfredsstillende miljøtilstand fra flere av våre naboland.